

Heby kommun
information@heby.se

2023-03-07
1 (18)
Dnr.2022:6922

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Heby
skola 7-9 i Heby kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Heby skola 7-9 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Heby skola 7-9 följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling. Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn följer upp undervisningens genomförande för att försäkra sig om att beslutade rutiner följs och att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i låg utsträckning skolans utveckling och elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden. Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att undervisningens innehåll och arbetssätt stimulerar och utmanar alla elever utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i låg utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete. Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn förstärker det förebyggande arbetet för att öka tryggheten och förbättra studieron.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning. Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn analyserar lärarnas bedömning och betygssättning utifrån ett likvärdighetsperspektiv och leder ett arbete för att tillsammans med lärarna finna metoder för att öka likvärdigheten.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 december 2023 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr. 2022:6922) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömning

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn följer upp kunskapsresultat men att ett helhetsperspektiv saknas eftersom rektorn inte ställer kunskapsresultat i relation till uppföljning av undervisningens kvalitet, trygghet, studiero eller verksamhetens förutsättningar. Rektorn följer inte heller upp att värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Den analys som genomförs är så ytlig att den inte förklarar varför resultaten ser ut som de gör, vilket medför att åtgärderna som vidtas bygger på antaganden som inte är tydligt kopplade till verksamheten. Skolan saknar ett strategiskt arbete för att säkerställa att flickor och pojkar får samma förutsättningar att lära och utvecklas. Vidare framkommer att rektorns ledning av den pedagogiska verksamheten är otillräcklig för att säkerställa att beslutade rutiner och arbetssätt genomförs. Något rektorn dessutom är ovetande om eftersom rektorn inte heller följer upp verksamheten systematiskt.

Skolans uppföljning och analys är begränsad

Granskningen visar att skolans uppföljning av undervisningens kvalitet, trygghet, studiero eller verksamhetens förutsättningar är otillräcklig. Skolan följer upp kunskapsresultat men saknar uppföljning av undervisningen och elevhälsans förebyggande arbete. Vid uppföljning av kunskapsresultaten läggs ett ensidigt fokus på elever som riskerar att inte nå de kunskaper som minst ska uppnås, trots att uppföljningen även innefattar bedömning och betyg för elever som visar mer än godtagbara kunskaper. Det är tydligt att det i uppföljningen saknas ett helhetsperspektiv där kunskapsresultaten sätts i relation till undervisningens kvalitet och elevernas trygghet och studiero.

Vidare visar granskningen att det saknas en analys som förklarar och belägger hur skolenhetens arbete för trygghet och studiero, värdegrundsarbetet, undervisningens genomförande och resultat av elevhälsans förebyggande arbete påverkar elevernas måluppfyllelse. Det innebär bland annat att rektorn saknar en analys som ger relevanta förklaringar och belägg till högre respektive lägre resultat eller till skillnader och variationer i kunskapsresultat mellan årskurser och ämnen.

De enstaka förklaringar till olika resultat som både rektorn och lärarna ger söks inte inom ramen för verksamheten och undervisningens kvalitet, utan i elevernas

beteende, i deras hemförhållanden eller i andra faktorer som skolan inte kan påverka. Exempel på förklaringar är att den stora elevfrånvaron beror på negativ inställning och bristande ansvar hos såväl elever som vårdnadshavare, samt elevers otillräckliga förkunskaper inför högstadiet.

Skolan arbetar inte strategiskt för att ge flickor och pojkar likvärdiga villkor i utbildningen

Granskningen visar att skolan saknar ett aktivt jämställdhetsarbete och att medvetenheten är låg avseende hur flickors och pojkars förutsättningar i skolan möjliggör för eller begränsar dem att nå utbildningens mål. Uppföljning av elevresultat genomförs så att skillnader mellan flickor och pojkar kan utläsas av resultaten men skillnaderna har inte analyserats, trots att både rektorn och elevhälsan noterat dem. De förklaringar som rektorn och lärarna ändå ger till skillnaderna i resultat mellan flickor och pojkar är stereotypa och utgår från ett kategoriskt perspektiv. Lärarna som intervjuades berättar å ena sidan att de tror att flickor och pojkar får lika stort talutrymme och lika stor uppmärksamhet och att det inte är relevant att arbeta med jämställdhet eftersom de anser att de behandlar alla elever som individer. Å andra sidan erbjuder lärarna förklaringar till resultatskillnader mellan flickor och pojkar utifrån skillnader mellan hur flickor respektive pojkar agerar. Lärarna berättar exempelvis att pojkar smygspelar på sina läsplattor och därmed inte är delaktiga i undervisningen samt att de är mer intresserade av att meka och EPA-traktorer än att studera, medan flickor är mer anpassningsbara och följer med i utbildningen för att vara artiga. Elevhälsoteamet uttrycker att jämställdhetsarbetet på skolan är ett reaktivt arbete utifrån hur eleverna uttrycker eller uppför sig. Rektorn berättar att jämställdhetsarbetet ska hanteras inom ramen för undervisningen men att det inte är något hon följt upp. Rektorn berättar även att hon är medveten om att statistiken visar på att det finns resultatskillnader mellan flickor och pojkar, men att de inte analyserat vad dessa beror på.

Rektorns ledning och organisation av det pedagogiska arbetet är otillräcklig

Granskningen visar att rektorns ledning av den pedagogiska verksamheten inte är tillräcklig för säkerställa beslutade arbets- och förhållningssätt efterlevs. Lärarna berättar att rektorn skapar förutsättningar för samverkan genom placering i arbetsrum, arbetslag och ämneslag och i vissa fall genom tvålärarskap. Däremot blir det tydligt att lärarna uppfattar att rektorn saknar inblick i stora delar av verksamheten, om de arbetar med jämställdhet inom undervisningen eller om ordningsreglerna efterlevs. Lärarna berättar dessutom att det skiljer sig mycket mellan lärarna avseende i vilken utsträckning de följer beslutade rutiner som till exempel

lektionsstruktur, ordningsregler eller om och hur de hanterar ordningsstörningar i klassrummet. Rektorn bekräftar att hon saknar uppgifter om jämställdhetsarbetet i undervisningen och att hon förlitat sig på att lärarna följer beslutade rutiner och uttrycker därför förvåning över att lärarna inte följer dessa. Flera lärare berättar att de upplever skolan resursfattig och att skolledningen saknar förmåga att disponera resurser på grundval av identifierade behov som till exempel placering av assistenter där behoven är störst. Dessutom berättar lärarna att det är vanligt att insatser inleds, som exempelvis arbetet med lektionsstruktur, men mindre vanligt att de fullföljs. Rektorn bekräftar även att det är vanligt att olika projekt som startas inte fullföljs och säger att det är kännetecknande för skolan att ingen orkar hålla i och hålla ut.

Av granskningen framgår vidare att rektorn har rutiner för att introducera nyanställda lärare då administratör och rektorn håller samtal med lärarna då de börjar, dock framgår att dessa samtal inte omfattar vikarier eller modersmåslärare. Lärarna berättar att de upplever att introduktionen av nyanställda är otydlig både avseende vem som har mentorsansvar och vem de nyanställda ska vända sig till.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn följer upp undervisningens genomförande för att försäkra sig om att beslutade rutiner följs och att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Granskningen visar att rektorn ger organisatoriska förutsättningar för lärare att samverka och lära kollegialt i form av tid och lokaler, men att det saknas forum där rektorn och personalen utifrån en analys av skolans resultat kan enas om utvecklingsåtgärder. Vidare framgår att rektorn inte försäkrar sig om att beslutade rutiner och lärandet i kollegiet ger avtryck i undervisningen. Utan en systematisk uppföljning begränsas rektorns inblick i hur verksamheten bedrivs och om att det kollegiala lärandet utvecklar undervisningen och elevernas lärande.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna hittar former för hur rektorn mer systematiskt får inblick i hur undervisningen bedrivs och om det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. För att det kollegiala samarbetet och lärandet ska få effekt bör bland annat elevers lärande sättas i centrum, samarbetet inriktas mot specifika syften, och lärarna ha möjlighet att utveckla nya och alternativa upplägg och undervisningsmetoder. Rektorn behöver därför se till att lärarna

samverkar kring och tillämpar skolans prioriterade utvecklingsområden genom att exempelvis ge en tydlig agenda så att varje möte blir effektivt, samt genom att följa upp arbetet i form av exempelvis strukturerade lektionsobservationer.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömning

Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att skillnaden mellan lärare avseende variation, struktur och aktivt lärarstöd är så stor att undervisningens utformning i flera fall inte är tillräcklig för att eleverna ska förmå att komma igång och upprätthålla sitt engagemang för undervisningen. Det framkommer även att det saknas ett gemensamt arbete för att stärka elevernas självförtroende och att flera lärare uttrycker låga förväntningar på eleverna. Vidare framkommer att flera lärare arbetar för att ge eleverna möjlighet till ansvarstagande och inflytande över undervisningen.

Elevernas engagemang upprätthålls inte trots en grundläggande struktur och variation i undervisningen

Granskningen visar att det skiljer sig mellan olika lärare avseende hur varierade lektionerna är och att balansen mellan arbetsformer och arbetssätt inte alltid bidrar till att engagera eleverna. Vidare framgår att lärarstödet inte säkerställer att eleverna förstår och kommer igång eller bibehåller sitt engagemang i lektionen ut.

Skolinspektionens observationer visar att vissa lärare planerar undervisningen så att eleverna möter både olika arbetsformer och olika arbetssätt. Observationerna visar även att det förekommer flera lektioner som inte planerats utifrån intentionen att erbjuda eleverna möjlighet att möta och befästa kunskap på olika sätt och i olika former. Eleverna bekräftar att de observerade lektionerna var representativa för hur

det brukar vara. Observationerna visar även att det är vanligt med elever som inte följer den planerade undervisningen, antingen för att de inte kommer igång alls eller för att de inte upprätthåller sitt engagemang. Bilden av undervisningen bekräftas i både elev- och lärarintervjuer. Enligt lärarna är det vanligt att elever blir sittande utan att arbeta. Eleverna berättar om hur de upplever att de ofta får vänta länge när de räcker upp handen utan att läraren uppmärksammar att de behöver stöd.

Vid observationer blir det tydligt att flera lärares genomgångar direkt följs av ett stort antal elever som räcker upp handen för ytterligare instruktioner, samt att lärare ofta går till de elever som ropar efter dem snarare än de som väntat längst.

Granskningen visar att undervisningen är strukturerad i den mån att inslagen är planerade utifrån ett logiskt flöde med olika arbetsmoment som hänger samman men att syftet med lektionen många gånger förblir otydligt för eleverna. Under de observerade lektionerna följer lektionens olika delmoment på varandra så att de bildar en sammanhängande och logisk helhet. Däremot visar de observerade lektionerna att flera lektioner varken påbörjas eller avslutas på ett sådant sätt att eleverna får hjälp att förstå vad de förväntas lära sig under lektionen eller att eleverna får hjälp att se hur undervisningens delar kan kopplas till syftet med lektionen. Eleverna berättar att de ofta frågar varför de ska lära sig något men att de upplever att det bara gör vissa lärare irriterade. I lärarintervjun framgår att det skiljer sig mellan olika lärare hur syftet med lektionen tydliggörs och om det görs kopplas det oftare till inledningen av ett arbetsområde än vid respektive lektion. Lärarna berättar att de arbetat med en gemensam lektionsstruktur, med instruktioner för inledning, avslutning och genomgång av lektionens syfte men att strukturen endast följdes några få veckor av alla lärare.

Undervisningen stärker, utmanar och anpassas inte tillräckligt utifrån elevernas förutsättningar

Granskningen visar på en avsaknad av ett gemensamt och medvetet arbete för att stärka elevernas självförtroende, istället uttrycker flera lärare låga förväntningar på eleverna. Visserligen berättar ett par lärare om ett gemensamt arbete inom deras arbetslag med att utveckla elevrelationerna genom meningsfulla samtal mellan lärare och elever. En lärare från ett annat arbetslag berättar även att lärarens arbetslag arbetar med att stärka elever genom att skicka meddelanden hem till elevernas föräldrar som uppmärksammar positiva prestationer. Samtidigt ger både dokumentation och intervjuer en bild av låga förväntningar på eleverna. I kvalitetsarbetet lyfter lärarna att elevernas ansvarstagande behöver förbättras. Av lärarintervjun framkommer till exempel att elever i årskurs 7 saknar förmåga att hålla rätt på material, passa tider och andra grundläggande förutsättningar för god undervisning. Vidare framkommer

uppfattningen att anledningen till att elever blir sittande utan att arbeta under lektionerna är skolans arbetssätt med att inkludera elever med stödbehov i den ordinarie undervisningen. Eleverna berättar att det finns vissa lärare som motiverar dem och får dem att tro på sig själva och lyfter särskilt en lärare som är bra på att uppmuntra dem. Skolinspektionens enkät visar att många av eleverna i årskurs 9 inte upplever att lärarna får dem att tro på sig själva i skolarbetet¹.

Granskningen visar att undervisningen ofta planeras för elever som har svårigheter att nå målen. Lärarna berättar att undervisningen oftast planeras för att alla elever ska kunna följa den men några lärare berättar att de sedan försöker anpassa uppgifter för elever som kan och vill nå längre. Eleverna berättar att lärare i vissa ämnen kan ge elever särskilda prov där de kan visa kunskaper på A-nivå. Eleverna berättar även att de vanligtvis får vänta in de andra eller sluta tidigare om de blir klara snabbt med en uppgift, men att de ibland kan få ytterligare uppgifter.

Eleverna erbjuds vissa möjligheter till eget ansvarstagande och påverkan av undervisningen

Granskningen visar att lärarna i viss utsträckning arbetar med att utveckla elevernas förmåga att ta ansvar för det egna lärandet. Flera av Skolinspektionens lektionsobservationer visar lärare som till exempel arbetar med att ställa intresseväckande frågor där svaren inte är givna på förhand, samt låter eleverna tillsammans diskutera olika vägar till lösningar. Det blir även tydligt hur dessa lärare resonerar med eleverna om olika strategier för att komma fram till svar på uppgifter. Eleverna berättar att lärarna till viss del ger eleverna inflytande över undervisningens redovisningsformer och berättar att de har en lärare som både låter dem vara med och planera undervisningen och utvärdera den. Av resultatet på Skolinspektionens elevenkäter framkommer att pojkarna i årskurs 9 är avsevärt mindre nöjda jämfört med snittet för alla deltagande skolenheter avseende det egna inflytandet över undervisningen och skolmiljön².

¹ Skolinspektionen 2022. Skolenkäten, resultat indexvärden – , våren 2022, Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

² Skolinspektionen 2022. Skolenkäten, resultat indexvärden, våren 2022, Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att undervisningens innehåll och arbetssätt stimulerar och utmanar alla elever utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar.

Granskningen visar att skolans arbete med att anpassa undervisningen utifrån den enskilda elevens behov och förutsättningar är otillräckligt. Även om granskningen visar att undervisningen i vissa delar genomförs så att den är anpassad efter olika individer och deras förutsättningar framkommer ändå ett behov av att ytterligare utveckla undervisningen så att den stimulerar både elever i behov av mer stöd och elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling. Vidare visar granskningen på att skolan behöver arbeta med den ensidiga bild av elevers förutsättningar och intressen som framkommer av granskningen, och höja förväntningar så att bilden inte blir självuppfyllande. Det är skolans uppdrag att erbjuda undervisning som stimulerar och utmanar alla elever inom alla ämnen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärare med stöd av specialpedagogiska insatser och under ledning av rektorn utvecklar undervisningen så att den blir stimulerande och utvecklande för alla elever i alla ämnen så att de får möjlighet att nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Här är det viktigt att se över vilka förväntningar som förmedlas till eleverna och vad som behöver göras för att skapa höga förväntningar på samtliga elever och inom samtliga årskurser och ämnen. Lärare behöver ta reda på elevernas förförståelse, förutsättningar och behov samt att planera undervisningens innehåll och arbetssätt så att alla elever möts utifrån sin nivå inom ramen för ordinarie undervisning.

Förslagsvis kan arbetet inledas med en inventering av hur lärare arbetar med ledning och stimulans samt vilka former för anpassad undervisning och vilken typ av uppgifter som lärare arbetar med. I utvecklingsarbetet bör lärarna överväga hur de kan utforma en undervisning som både stöttar och utmanar samt uppgifter som kan fördjupas och genomföras utan att det finns ett "tak". Ett annat sätt att utmana eleverna är att erbjuda eleverna en större variation av arbetsformer och uppgifter inom ramen för undervisningen. Det är av betydelse att alla elever får arbeta med uppgifter utifrån sin nivå och att extra uppgifter av fördjupande snarare än av upprepande karaktär erbjuds för elever som snabbt blir klara.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen, Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömning

Utbildningen präglas i låg utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att skolan saknar ett gemensamt och förebyggande arbete för att skapa och upprätthålla trygghet och studiero. De gemensamma rutiner som rektor beslutat om efterlevs inte och lärarna agerar situationsbundet och på olika sätt, vilket bidrar till att en stor del av eleverna varken upplever trygghet eller studiero.

Skolans överenskomna arbetssätt för att skapa studiero tillämpas inte av all personal

Granskningen visar att lärarna förhåller sig olika till beslutade rutiner och även i övrigt saknar ett gemensamt arbete med att skapa studiero, vilket resulterar i en undervisningssituation där eleverna återkommande blir störda. I intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framkommer bilden att lärarna har olika åsikter och självständigt förhåller sig till om överenskommelser avseende ordningsregler och lektionsstruktur ska följas. Det framkommer även att lärarna återkommande gör avvägningar kring om och hur de ska hantera konflikter. Eleverna berättar att det skiljer sig mellan lärarna om och hur de hanterar studieron, både avseende vad de reagerar på och hur de hanterar ordningsstörningen. Rektorn berättar däremot om de gemensamma rutinerna som beslutats för studiero och att hon förutsatt att de följs. Utifrån intervjuer med samtliga inblandade och Skolinspektionens observationer står det klart att avsaknaden av ett gemensamt arbete har negativa konsekvenser för studieron.

Skolans trygghetsarbete räcker inte till

Granskningen visar att arbetet för att skapa en trygg skola varken är enhetligt eller systematiskt. Rektorn berättar att bilden av trygghet baseras på enkätresultat samt bilden från de elevsamtal som kuratorn och specialpedagogen har med elever. Skolans

trygghetsteam följer upp och analyserar kränkingsanmälningar och initierar elevnära insatser tillsammans med elevernas mentorer. Det är dock uppenbart att analysen av trygghetsresultaten är otillräcklig. I skolans dokumenterade kvalitetsarbete nämner rektorn att trygghet och bemötande av lärare är de två områden som får högst indexvärde enligt Skolinspektionens enkät. Det som inte framgår är att skolans trygghetsvärde är lägre än snittet för medverkande skolor i samma enkät. I samma kvalitetsrapport hänvisar rektor även till höga värden avseende trygghet i huvudmannens trygghetsenkät, utan att reflektera över att värdena i rapporten skiljer sig mellan årskurserna samt att det inte framgår hur eleverna svarat då värdet endast är ett medelvärde. I intervjun berättar rektorn även att hon inte analyserat resultaten från Skolinspektionens enkät, och blir förvånad över både skillnaderna mellan hur flickor och pojkar upplever tryggheten i skolan och den pedagogiska personalens bild av elevernas bristande trygghet. Enkätresultaten visar bland annat att pojkarnas svar och svaren från den pedagogiska personalen sammanfaller i att båda grupperna har en mycket låg tilltro till att de vuxna i skolan skulle göra tillräckligt om någon elev blir illa behandlad och till att de vuxna har koll på vad som händer på rasterna.³ Utifrån både elevintervjuer och Skolinspektionens observationer blir det också tydligt att det är olika om lärarna ingriper. Skolinspektionen observerar flera fall av ”skojbråk”, där lärare inte ingriper eller där lärare säger till men inte ser till att bråken upphör. Elever berättar att bråken är vanliga. Ett fåtal lärare berättar att de medvetet väljer att låta bli att ta strider eftersom det skulle ta för mycket av lektionstiden för att komma till rätta med bråket.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn förstärker det förebyggande arbetet för att öka studieron och förbättra tryggheten.

Granskningen visar att skolan behöver förbättra situationen avseende både trygghet och studiero genom att förankra och förstärka det förebyggande arbetet. Som en del i

³ Skolinspektionen 2022. Skolenkäten, resultat indexvärden, våren 2022, Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

arbetet med att skapa en lugn och trygg miljö har skolan visserligen satt in åtgärder i form av exempelvis gemensam lektionsstruktur och gemensamma ordningsregler, men eftersom dessa inte efterlevs påverkar de inte elevernas situation.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn säkerställer att arbetet med att skapa och upprätthålla trygghet och studiero sker systematiskt med tyngdpunkt på åtgärder som sker för att undvika att ordningsstörningar uppkommer. I sammanhanget är det också viktigt att rektorn i analysen av resultat för studiero och trygghet fokuserar på sådana förklaringar som går att påverka inom ramen för utbildningen. Störande inslag i undervisningen lyfts i såväl nationella som internationella rapporter som en möjlig orsak till de generellt sett låga och sjunkande kunskapsresultaten.

Det förebyggande arbetet är centralt för att skapa en god lärandemiljö och eleverna måste ges möjlighet att delta i utformandet av detta.⁴ Granskningen visar att skolans satsning på en gemensam lektionsstruktur inte fungerar eftersom lärarna arbetar mer eller mindre enligt denna struktur och att flera lärare inte är konsekventa med de regler och ramar som beslutats, eller att lärare har olika syn på vad som är allvarliga händelser. Lärarnas skillnad i agerande medför osäkerhet bland eleverna om vad som gäller. Det kan leda till oro och ökar utrymme för konflikter eller andra negativa situationer. Eftersom mycket tid och kraft går åt till att åtgärda uppkomna problem, drabbas det förebyggande arbetet. Lärarna bör också arbeta för att göra undervisningen mer angelägen för eleverna, genom att i större utsträckning utmana eleverna, bygga på elevers intressen och mer involvera eleverna i planering och utvärdering av undervisningen. På det sättet kan elever motiveras att bidra till en god studiemiljö. För att fylla sitt syfte behöver ordningsreglerna förankras i, och kopplas till, ett värdegrundsarbete som genomsyrar hela verksamheten och som alla känner ett gemensamt ansvar för.⁵

⁴ Skolinspektionen (2016) "Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också", Stockholm: Skolinspektionen.

⁵ Skolinspektionen (2016) "Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också", Stockholm: Skolinspektionen.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att skolan saknar ett systematiskt arbete för att säkerställa rättssäker och likvärdig bedömning och betygsättning. Rektorn ger inte heller lärarna tillräckliga förutsättningar för att tillsammans kvalitetssäkra bedömning och betygsättning.

Rektorn analyserar inte lärarnas bedömning och betygsättning

Granskningen visar att rektorn inte följer upp och analyserar lärarnas bedömning och har därmed svårt att identifiera eventuella behov av åtgärder som behövs för att öka likvärdigheten i bedömningen. Av granskningen framkommer att rektorn förlitar sig på att lärarna gör rätt bedömningar och att hon inte utför något systematiskt arbete för att säkra likvärdigheten i betygsättning. Rektorn tar endast upp sporadiska exempel på att hen tidigare uppmärksammat avvikelser, men tror att betygen nu ligger i paritet med resultat på nationella prov. Den nationella statistiken visar dock att 40 procent av eleverna i årskurs 9 fick högre slutbetyg än sitt provbetyg vid de nationella proven i svenska läsåret 2021/22, och för flickorna var siffran 73,7 procent högre än provbetyget. Vad gäller matematik fick 27,8 procent av eleverna högre betyg än resultatet av sina provbetyget.

Lärarna saknar goda förutsättningar att kvalitetssäkra bedömning och betyg

Granskningen visar att lärarnas förutsättningar och metoder för att kvalitetssäkra bedömning och betyg inte är tillräckliga. Av granskningen framgår att lärarna visserligen har tid avsatt i sina scheman där samverkan kring bedömning kan göras, men att rektorn inte följer upp att lärarna sambedömer eller använder andra metoder för att säkerställa likvärdig bedömning. I intervjuer med både lärare och rektor framkommer att det visserligen förekommer att en del lärare sambedömer, men att

alla lärare inte har ämneskollegor på skolan samt att det inte finns någon samverkan med andra högstadieskolor. Lärarna berättar även att det skiljer sig mellan ämnen och lärare om lärarna väljer att samplanera och sambedöma även i de fall där det finns ämneskollegor. Rektorn berättar vidare att det förekommer bedömningsdiskussioner men att diskussionen kring till exempel värdeord inte är ett levande inslag i verksamheten. Lärarna lyfter dessutom att de sett ett behov av att få arbeta mer tillsammans med de nya bedömningskriterierna för kursplanerna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn analyserar lärarnas bedömning och betygsättning utifrån ett likvärdighetsperspektiv och leder ett arbete för att tillsammans med lärarna finna metoder för att öka likvärdigheten.

Granskningen visar att skolan inte har ett aktivt arbete med att säkerställa en likvärdig och rättssäker kunskapsbedömning och betygsättning. I nuläget saknas ett systematiskt arbete helt, vilket är särskilt allvarligt med tanke på de konsekvenser oriktiga bedömning eller betyg kan medföra för elevers framtida studie- och yrkesval. Alla elever har rätt att bli bedömda på samma grunder oavsett vilken skola de gått i eller vilken lärare som gjort bedömningarna.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att systematiskt sammanställa och analysera bedömning och betyg, för att därefter leda lärarna i arbetet med att gemensamt diskutera och analysera skillnader i bedömning samt med att kalibrera sina bedömningar och betyg så att lärarnas förmåga att ta ansvar för sin bedömning och betygsättning stärks. Huvudmannen kan här stödja rektorn genom att skapa förutsättningar till samarbete med andra skolor. En uppföljning av utvecklingsområdet inom både skolans och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete skulle kunna bidra till att understryka vikten av att utveckla arbetet och säkerställa elevernas rätt till att bli bedömda och betygsatta på likvärdiga och rättssäkra grunder.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Lena Westerman Annerborn.

Utreddare Henrik Fredriksson har varit föredragande i ärendet.

I handläggningen av ärendet har även utredare Anna Cervell och Clara Kielmann medverkat.

Bilaga 1: Underlag

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 1 gruppintervju med elever
- 1 gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med representanter för skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal kriterier. Dessa kriterier beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med bedömning och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Heby skola 7-9 är en grundskola med årskurserna 7-9. Huvudman för skolan är Heby kommun. Skolan hade vid tidpunkten för Skolinspektionens besök 254 elever.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 15 november 2022 och genomförde digitala intervjuer den 22 november 2022. Besöket och intervjuerna genomfördes av utredarna Henrik Fredriksson, Anna Cervell och Clara Kielmann.